

Veiledning for tilbydere til sladding av tilbud

Innledning

Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd av 19. mai 2006 nr. 16 (offentleglova) fastslår offentlighetsprinsippet i forvaltningen som en rett for allmennheten til å få gjøre seg kjent med innholdet av formelle saksdokumenter som foreligger – den er en lov om dokumentoffentlighet. Prinsippet om rett til å kreve innsyn i saksdokumenter i forvaltningen er grunnlagt i tre hovedhensyn: Demokratihensynet, kontrollhensynet og rettssikkerhetshensynet. Formålsbestemmelsen i offentliglova § 1 tydeliggjør disse hensynene bak offentlighetsprinsippet, og bør være en del av bakgrunnen for at det fremmes krav om innsyn. Dette er bl.a. fordi innsynsbegjæringer for det offentlige kan medføre tidkrevende merarbeid, og det vil ikke være effektiv ressursbruk dersom innsynsbegjæringer fremmes av andre hensikter enn de overnevnte hensyn.

Hovedregelen ved krav om innsyn er etter offentliglova jf. § 3 fullt innsyn "*saksdokument, journalar og liknande register*". Fra tidspunktet for meddelelse om tildeling av kontrakt, er det adgang til å be om innsyn i konkurransens tilbud og anskaffelsesprotokoll. Oppdragsgiver har da et selvstendig ansvar for ikke å gi ut forretningshemmeligheter, og motsatt ellers gi innsyn. Når det kommer krav om innsyn i en leverandørs tilbud, har ikke oppdragsgiver noen plikt til å spørre vedkommende leverandør om hva som ønskes unntatt, altså sladdet, men på grunn av hensynet til god forretningsskikk, gis leverandørene mulighet til å uttale seg ved å innlevere en sladdet versjon av tilbudet.

Siden innsyn skal gis uten ugrunnet opphold etter offentliglova § 29 og fordi man som oppdragsgiver ønsker å unngå forsinkelser i prosessen, bør sladdet versjon foreligge før tildelingsbrev sendes ut. Det er derfor leverandørene bes om å levere inn sladdet versjon av tilbudene allerede ved tilbudsinnleveringen.

For å kunne gjøre unntak fra hovedregelen om innsyn, må det foreligge en særskilt hjemmel for det. Det følgende er ment som veiledning til leverandørene ved sladding av tilbud, for å synliggjøre hvilke opplysninger i tilbudet som vil være omfattet av unntak og derav kan sladdes.

Taushetsbelagte opplysninger

Innleverte tilbud og andre dokumenter i anskaffelsesprosessen vil ofte inneholde opplysninger som er omfattet av taushetsplikt. Det følger av offentliglova § 13 at taushetsbelagte opplysninger er unntatt fra innsynsretten. Det fremgår av forvaltningsloven av 10. februar 1967 (fvl.) § 13 første ledd nr. 2 at taushetsbelagte opplysninger vil være "*tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår*". Understreker for ordens skyld at unntaket omfatter opplysninger, og derav ikke hele dokumentet hvor opplysningene fremgår.

Unntak for forretningshemmeligheter

Taushetsplikt forutsetter at opplysningene ikke er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder, jf. fvl. § 13a nr. 3. Videre må opplysningene være av en viss betydning, og de må være av en slik art at det er naturlig å regne med at en i vedkommende virksomhet anser den som en

hemmelighet. Det er med andre ord snakk om næringsopplysninger som andre leverandører kan ha nytte av i sin virksomhet, altså det som kan betegnes som forretningshemmeligheter.

Taushetsplikten for næringsopplysninger etter fvl. § 13 første ledd nr. 2 tar sikte på å hindre at spredning av slike opplysninger som kan føre til økonomiske tap for vedkommende bedrift, enten direkte eller ved at konkurrenter utnytter opplysningene. Det er med andre ord oppsatt et vilkår til arten av opplysningene; de må gjelde *“tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold”*. Typiske eksempler på det vil være opplysninger om produksjonsmetoder, nye produkter, markedsføringsstrategier, arbeidsteknikk, markedsanalyser, økonomiske utregninger og prognoser eller konkrete forretningsstrategier. Opplysninger som viser hvilke metoder og tekniske innretninger som brukes, vil etter forholdene derfor beskyttes av taushetsplikten. Det kan videre utledes et krav om at opplysningene som gis ut vil kunne medføre en økonomisk virkning for leverandøren.

Relevante momenter

Opplysninger som kan skade forhandlingsposisjonen til en leverandør i nåværende eller fremtidige forhandlinger, vil kunne være omfattet av taushetsplikten. Det kan f.eks. være opplysninger som gjør en konkurrent i stand til å tilpasse sine produksjonsmetoder, priser og forretningsstrategier. Det samme gjelder om andre kan ta nytte av informasjonen til å erobre en forretningspartner eller ta markedsandeler fra virksomheten.

Opplysninger som rent generelt kan ha uheldige virkninger for en virksomhet, faller normalt utenfor taushetsplikten. Det er for eksempel slått fast at opplysninger om økonomisk stilling, administrative forhold, produksjonskapasitet, produksjonskvantum, forvaltningsvedtak som gjelder virksomheten og avtaler med forretningspartnere normalt faller utenfor taushetsplikten. Men vilkåret om *“konkurransemessig betydning”*, vil være avgjørende.

Totalpriser vil som hovedregel ikke bli ansett for å være forretningshemmeligheter, med mindre *“det foreligger særlige omstendigheter som nødvendiggjør dette”*.

Prismodell er heller ikke i utgangspunktet noen forretningshemmelighet. Derimot vil opplysninger om delpriser, enhetspriser og lignende detaljer i et tilbud, kunne anses som forretningshemmeligheter som ikke bør tilflyte konkurrentene, da disse er en sentral del av tilbyderens *“forretningsforhold”* som det vil være av *“konkurransemessig betydning”* å hemmeligholde.

Hvordan det skal sladdes

Den beste måten å sladde på er å bruke sorte bokser, som sikrer at det ikke er mulig å se hva som står bak sladden. På denne måten er det også godt synlig hvor mye som er sladdet. Man kan derimot ikke sladde ved å fjerne innhold uten at det fremgår hvor mye som er fjernet.